

ΤΙ ΜΑΣ ΟΦΕΙΛΟΥΝ ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ

Του κ. ΠΑΝ. Β. ΔΕΡΤΙΛΗ

Καθηγητού του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ἄμα τῆ εἰσόδῳ τῶν στρατευμάτων Κατοχῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν εἰς χρῆμα, αἱ Ἀρχαὶ Κατοχῆς ἔθεσαν εἰς κυκλοφορίαν ἰδικόν των νόμισμα, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν ἡγετῶν τῶν διαφόρων μονάδων τῶν στρατευμάτων των. Πρὸς τοῦτο αἱ μὲν Γερμανικαὶ ἀρχαὶ Κατοχῆς ἔθεσαν εἰς κυκλοφορίαν τὰ μάρκα Κατοχῆς, ὀριζομένης τιμῆς ἀρχικῶς ἐνὸς μάρκου Κατοχῆς ἔναντι 50 δραχμῶν. Ἐξ ἄλλου, αἱ Ἰταλικαὶ ἀρχαὶ Κατοχῆς ἔθεσαν εἰς κυκλοφορίαν λιρέττας καὶ δραχμὰς ἐκδόσεως Μεσογειακοῦ Ταμείου Πίστεως διὰ τὴν Ἑλλάδα, δηλαδὴ τὰς κληθείσας μεσογειακὰς δραχμὰς, ὀριζομένης τιμῆς 1 λιρέττας ἢ μεσογειακῆς δραχμῆς πρὸς 8 δραχμὰς.

Ἐπειδὴ ὅμως ἦσαν ἀνεξέλεγκτοι ὄσον ἀφορᾷ τὸν ὄγκον τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐν λόγῳ νομισμάτων Κατοχῆς τὴν 18 Ἰουλίου 1941 ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ τῶν ἀρχῶν Κατοχῆς καὶ τῆς τότε Κυβερνήσεως τῶν Ἀθηνῶν, δυνάμει δὲ τῆς συμφωνίας ταύτης ὠρίζετο, ὅτι αἱ ἀνάγκαι τῶν ἀρχῶν Κατοχῆς θὰ ἀντιμετωπίζοντο διὰ προκαταβολῶν εἰς δραχμὰς, ἐκδιδομένων ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Συνάμα ὠρίζετο, ὅτι θὰ ἐξηγοράζοντο διὰ δραχμῶν τὰ μέχρι τότε ἐκδοθέντα νομίσματα τῶν ἀρχῶν Κατοχῆς, τὸ δὲ ποσὸν τῆς ἐξαγορᾶς θὰ ἔθεωρεῖτο ὡς ἐπιστροφή καὶ μείωσις χρέους ἐκ μέρους τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς.

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς προμνησθείσης συμφωνίας ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1941 μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1941, εἶχον ἐν συνόλῳ ἐκδοθῆ ὑπὲρ τῶν Ἀναγκῶν τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς 21.795,1 ἔκ. δρχ. χωρὶς νὰ συνυπολογίσωμεν τὰς διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Προϋπολογισμοῦ ἀντιμετωπισθείσας δαπάνας τῶν ἐν λόγῳ Ἀρχῶν, ὑπολογιζομένης εἰς 48,8 δισεκ. δραχμὰς.

Ἐξ αἰτίας τῶν ὑπερόγκων τούτων δαπανῶν προεκλήθη ὀγκώδης πληθωρισμός, τὸν ὅποιον εἰς δημοσίευμα ἡμῶν, ὅπερ ἐκυκλοφόρησεν κατὰ μῆνα Ἰούνιον 1942 ἐπεκρίναμεν δριμύτατα, οὐχὶ ἀνευ συνεπειῶν, χαρακτηρίσαντες τὴν περίοδον ταύτην μεταξὺ ἄλλων ὡς «... τὴν χειροτέραν ἐκδήλωσιν εἰς τὴν δημοσιοοικονομικὴν καὶ οἰκονομικὴν διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνεξαρτησίας της».

Ἐπικολούθησε πρῶτον Συμφωνία τῆς Ρώμης τῆς 14 Μαρτίου 1942 ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀπεριγράπτου οἰκονομικῆς ἀναρχίας καὶ ἀθλιότητος, ἣτις ἐκυριάρχησεν ἐν Ἑλλάδι. Δυνάμει τῆς προμνησθείσης συμφωνίας αἱ δαπάναι κατοχῆς διακρίνονται εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἐκ τῶν προκαταβολῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν ποσῶν 1.500 ἔκ. δρχ. κατὰ μῆνα ἐξ ἡμισείας κατα-

βάλλεται εις τὰ Γερμανικά καὶ Ἱταλικά στρατεύματα Κατοχῆς, ἤτοι 750 ἑκατ. δρχ. εις τὰς Γερμανικὰς Ἀρχὰς Κατοχῆς καὶ 750 ἑκατ. δρχ. εις τὰς Ἱταλικὰς Ἀρχὰς Κατοχῆς κατὰ μῆνα. Διὰ πᾶσαν ἄνω ἑκδοσὶν δραχμῶν ὑπερβαίνουσιν τὸ προμνησθὲν ποσόν, σαφῶς δρίζεται ὅτι θὰ χρεοῦται ἑκατέρω τῶν δύο προμνησθεισῶν Κυβερνήσεων, ἡ δὲ ὀριστικὴ ρύθμισις τῶν καταβολῶν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως θὰ ἐλάμβανε χώραν βραδύτερον, τῆς ἰσχύος τῆς ἐν λόγῳ συμφωνίας ἀρχομένης ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1942.

Ἀλλὰ καὶ ἡ συμφωνία αὕτη δὲν συνεκράτησε τὸν δγκώδη πληθωρισμὸν ἐν Ἑλλάδι καὶ τὴν περαιτέρω ἐπιδεινωσιν, αἱ δὲ ἐπακολουθήσασαι σχετικαὶ διαπραγματεύσεις κατὰ Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον 1942, γενόμεναι ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐν Ρώμῃ ἀπέτυχον.

Μεταγενεστέρως διὰ τῶν συμφωνιῶν τῆς 1-2 Δεκεμβρίου 1942, αἵτινες ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις ἐπιδεινοῦται ἀκόμη περισσότερον ἡ θέσις τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ ἐπιτείνεται ἡ ἀθλιότης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τὰ ἔξοδα κατοχῆς τῆ βοήθειᾳ καὶ εἰδικοῦ τιμαριθμοῦ ὠρίζοντο κατ' ἀνώτατον ὄριον εἰς 8.000 ἑκατ. δρχ. μηνιαίως συνολικῶς, πᾶσα ἄνω ὑπέρβασις ὠρίζετο, ὅτι ἐβάρυνε τὰς Κυβερνήσεις τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς. Ἐπιδιώκεται ἐπίσης ἡ ἔδρουσις τῶν δύο γνωστῶν Ἑταιρειῶν τῆς Detriges (Γερμανικῆς) καὶ Sacig (Ἱταλικῆς), αἵτινες καὶ αὗται ἀπέβησαν εἰς θάρος τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, ὡς ἐκτίθεται εἰς τὴν περὶ Δημοσίου Χρέους ἐργασίαν μας.

Αἱ Ἀρχαὶ Κατοχῆς ἤντησαν ὀφείλη εἰς θάρος τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ ἐξ ἄλλων μέτρων, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται κατωτέρω λόγος, ὅπου γίνεται καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ὀφειλῶν των. Περιοριζόμεθα ἐπίσης τρίτον ἀπλῶς νὰ ὑπενθυμίσωμεν τὸν διακκανορισμὸν τῆς 18 Μαΐου 1943, ὡς καὶ τὸν τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1943 μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Ἱταλίας, χωρὶς ἄνω ὑπέρβασις οἱ ἀνωτέρω διακκανορισμοὶ νὰ ἀνατρέπουν τὴν θάσιν τῆς προμνησθείσης Συμφωνίας τῆς Ρώμης τῆς 14 Μαρτίου 1942, ἥτις θεμελιώνει τὴν ἀξίωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἐναντι τοῦ Γερμανικοῦ καὶ Ἱταλικοῦ Κράτους.

Ποῖαι αἱ ἀξιώσεις μας

Ἄς ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὸ ἔτος 1944 καὶ εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀξιώσεως τῆς Ἑλλάδος, ἀποβλέποντες κυρίως εἰς τὴν παροχὴν στοιχείων εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτῆς, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναλύσωμεν ἕκτενῶς τὰς προμνησθείσας. Πρὸς τοῦτο ὑπενθυμίζομεν ἀκόμη, ὅτι ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1944 υἱοθετήθη ἡ κατόπιν ἐντολῶν τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Τσιρονίκου πρὸς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ἀπ' εὐθείας χρηματοδότησις τῶν Γερμανικῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς. Συντρέχοντος καὶ τοῦ συνεχῶς δγκουμένου πληθωρισμοῦ καὶ τῆς ἐκ τούτου ἐκμηδενίσεως τῆς ἀγοραστικῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς, αἱ προκαταβολαὶ ἀντιπροσωπεύουν εἰς δραχμὰς ἀστρονομικοὺς ἀριθμοὺς. Σημειοῦμεν κατωτέρω τὰς ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος γενομένης συνολικῶς προκαταβολῆς ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Κατοχῆς μέχρι τέλους αὐτῆς (εἰς δισεκατομμύρια δραχμῶν):

Α' Γερμανικαὶ Ἀρχαὶ Κατοχῆς

1) Χρηματοδότησις	2.355 579,1
2) Ἀξία ἐξαγορασθέντων μάρκων	3,4
3) Διὰ παροχὰς καταλυμάτων	22.242.—
Σύνολον (α)	2.377.824,5
Ἐπεστράφησαν	760.000.—

Β' Ἰταλικαὶ Ἀρχαὶ Κατοχῆς

1) Χρηματοδότησις	240 819,4
2) Ἀξία καταστραφεισῶν μεσογειακῶν δραχμῶν	3.659,8
Σύνολον (β)	244.479,2
Ἐπεστράφησαν:	
εἰς ἐμπορεύματα	27.243,1
εἰς μετρητὰ	24.000.—
Σύνολον	51.243,1

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀξία τῆς δραχμῆς δὲν παρέμενε σταθερά, ἀλλ' ἀντιθέτως ὑφίστατο ἐντὸς τῆς ἰδίας ἡμέρας συνεχῆ καὶ ἀλματώδη ὑποτίμησιν, δὲν εἶναι εὐχερὲς ὅπως μετατραποῦν τὰ ὡς ἄνω ποσὰ δραχμῶν εἰς σταθερὸν νόμισμα.

Ἄς ἀποπειραθῶμεν νὰ ὑπομνήσωμεν καὶ ἄλλας ζημίας εἰς θάρος τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς δαπάνας κατοχῆς εἰς σταθερὸν νόμισμα εἰς θάρος τῆς Ἑλλάδος. Βεβαίως, δὲν εἶναι εὐχερὴς ἡ μετατροπὴ τῶν περὶ ὧν ἀνωτέρω δραχμῶν εἰς νόμισμα σταθερᾶς ἀξίας, διότι ἀκόμη ἐντὸς τῆς ἰδίας ἡμέρας, ὡς εἶναι γνωστόν, ἡ δραχμὴ ὑφίστατο ἀλματώδη ὑποτίμησιν, ἰδίως κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς Κατοχῆς.

Διὰ τοῦτο καίτοι ἔχομεν ἄφθονα στοιχεῖα ἐν προκειμένῳ ἀποπειρώμεθα νὰ δώσωμεν κατωτέρω ἰδέαν τινὰ τῶν ἐξόδων Κατοχῆς εἰς λίρας Ἀγγλίας χρυσᾶς, μνημονεύοντες ἐπὶ πλέον καὶ ἄλλας κατηγορίας δαπανῶν, αἵτινες εἶχον σχέσιν μὲ τὴν Κατοχὴν καὶ ἐπεβάρυνον τὸν προϋπολογισμόν τοῦ Κράτους ὑπὸ τὴν μορφήν ἐξόδων πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων ἢ διενέργειαν προμηθειῶν ἢ ἀποζημιώσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου.

Καὶ πρῶτον, ἡ ἄμεσος χρηματοδότησις ἔχει ὡς ἀκολούθως :

Ι. Γερμανικαὶ Ἀρχαὶ Κατοχῆς

Λιρ. χρυσ. Ἀγγλίας

1) Προκαταβολαὶ εἰς δραχμὰς ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος	6.013.282
2) Μάρκα Κατοχῆς ἐξαγορασθέντα	782.428
3) Διὰ καταλύματα	41.513
Σύνολον	6.837.223
4) Ποσὰ ληφθέντα ἀντικανονικῶς	986
5) Μάρκα Κατοχῆς μὴ παραδοθέντα	214.273
Σύνολον (α)	7.052.482

II. Ἱταλικά Ἀρχαία Κατοχῆς

Λιρ. χρυσ. Ἀγγλίας

1) Καταβολαὶ εἰς δρχ. ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχονται εἰς	1.646.279
2) Μεσογειακαὶ δρχ., καταστραφεῖσαι διὰ πυρὸς ἀντιπροσωπεύουν	846.189
Σύνολον	2.492.468
3) Μεσογειακαὶ δρχ. μὴ καταστραφεῖσαι ἀνέρχονται εἰς	162.610
Σύνολον (6)	2.655.078
Γενικὸν σύνολον χρηματοδοτήσεως (α+β)	9.707.560
Ἔναντι τῶν ἀνωτέρω ποσῶν ἐπεστράφησαν :	
α) Παρὰ τῶν Γερμανῶν	910.683
β) Παρὰ τῶν Ἱταλῶν	
1) Εἰς δραχμὰς μετατρεπομένης εἰς Λ.Χ. 26.932	
2) Εἰς ὑφάσματα κλπ. ὁμοίως ὡς ἄνω Λ.Χ. 17.704	44.636
Σύνολον	955.319

Αἱ ἐπιστροφαὶ ὁμοῦ αὐταὶ πρέπει νὰ μὴ ληφθοῦν ὡς ὄψιν καθ' ἣν ἀναλογίαν προέρχονται ἐξ εἰσπράξεων τῶν ἐταιρειῶν Detriges καὶ Sacig, δεδομένου ὅτι, αἱ εἰσπράξεις αὐταὶ ἐπραγματοποιοῦντο ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς θάρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἐξ ἄλλου, δεύτερον, αἱ προμήθειαι καὶ ἡ ἐκτέλεσις ἔργων διὰ λογαριασμῶν τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς, διενεργούμεναι εἰς θάρος τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, ὑπολογίζονται εἰς λίρας Ἀγγλίας χρυσᾶς 3.440.000.

Ἡ πιθανὴ κατανομὴ μεταξὺ Γερμανῶν καὶ Ἱταλῶν ἔχει ὡς ἀκολούθως :

1) Γερμανοὶ Λ. Χ.	2.640.000
2) Ἱταλοὶ Λ. Χ.	800.000
Σύνολον	3.440.000

Ἐπι πλεόν, τρίτον, δυνάμει τοῦ ὡς ἀριθ. 2153 Ἀναγκ. Νόμου τοῦ ἔτους 1940 ἀπεσύρθησαν ἐκ τῆς κυκλοφορίας τὰ κυκλοφοροῦντα ἀργυρᾶ κέρματα, τὰ ὁποῖα ἐπωλήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς εἰς Ἑλβετικὸν Οἶκον.

Καὶ πρῶτον οἱ Γερμανοὶ ἀπεκόμισαν ὡς κάτωθι κέρδος :

α) Ἀξία 28.597.763 χιλιογράμμων κερατῶν ἀργυρῶν (ἄργυρος 50 % ἢ χαλκὸς 40 %, ψευδάργυρος 5 %, νικέλιον 5 %). Ἡ προπολεμικὴ ἀξία τούτων ἦτο ἀνωτέρα τῶν 20.000 χρυσῶν λιρῶν.

β) Ἀξία 53.031.843 χιλιογράμμων καθαρῶν νικελίου καὶ 7.195.848 χιλιογράμμων μίγματος χαλκοῦ καὶ νικελίου (χαλκὸς 75 %, νικέλιον 25 %). Ἡ πρό-

πολεμική αξία τούτων ἦτο ἀνωτέρα τῶν 5.500 χρυσῶν λιρῶν. Ἐναντι τούτων οἱ Γερμανοὶ κατέβαλον 5,5 χρυσᾶς λίρας.

Ἐξ ἄλλου, δεύτερον, αἱ Ἰταλικάι Ἀρχαὶ Κατοχῆς ἀπεκόμισαν ὡς κάτωθι κέρδος :

Ἄξια 8.382.860 χιλιογράμμων ἀργυρῶν κερμάτων. Ἡ προπολεμικὴ ἀξία τούτων ἦτο ἀνωτέρα τῶν 6.000 χρυσῶν λιρῶν. Ἐναντι τούτων οἱ Ἰταλοὶ οὐδὲν σχεδὸν κατέβαλον.

Τέλος, τέταρτον, δεόν νὰ συνυπολογίσωμεν τὰς ἀποζημιώσεις Γερμανῶν, Ἰταλῶν, καὶ Ἀλβανῶν ὑπηκόων, καταβληθείσας δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 148 τοῦ ἔτους 1941 Ν.Δ. καὶ τοῦ νόμου 353 τοῦ ἔτους 1943, αἱ ὁποῖαι κατανέμονται ὡς κάτωθι :

	Λίρ. Χρυσ.
1) Γερμανοὶ	109
2) Ἰταλοὶ	14.718
3) Ἀλβανοὶ	1.077
Σύνολον	<u>15.904</u>

Ἀνακεφαλαιοῦντες τοὺς ἀνωτέρω ὑπολογισμοὺς, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουν τὸ κατώτατον ὄριον τῶν δαπανῶν Κατοχῆς ὑπὸ τὴν μορφήν καταβολῶν εἰς δραχμάς, ἀνερχομένων συνολικῶς εἰς 13.194.864 λίρας Ἀγγλίας χρυσᾶς, δυνάμεθα νὰ κατανείμωμεν τὰς γενομένας ζημίας εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ὡς κάτωθι καθ' ὑπολογισμόν :

	Λίρ. Χρυσ.
	Ἀγγλίας
1) Γερμανοὶ	9.717.991
2) Ἰταλοὶ	3.475.796
3) Ἀλβανοὶ	1.077
Σύνολον	<u>13.194.864</u>

Ἐκ τοῦ ποσοῦ, περὶ οὗ ἀνωτέρω, πρέπει νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ ποσὸν τῶν ἐπιστροφῶν, ἀνερχόμενον εἰς χρυσᾶς λίρας 955.319 ὡς σημειοῦμεν ἀνωτέρω.

Τὰ ἀνωτέρω ποσὰ χρυσῶν λιρῶν Ἀγγλίας μετατρέπομεν εἰς δολλάρια. Ἡ μετατροπὴ ἐνεργεῖται λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς μέσης σχέσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Κατοχῆς τοῦ δολλαρίου πρὸς τὴν χρυσὴν λίραν Ἀγγλίας, ἣτις ἦτο 20:1. Οὕτω, τὰ ἀνωτέρω ποσὰ χρυσῶν λιρῶν Ἀγγλίας ἀνέρχονται εἰς τὰ κάτωθι ποσὰ δολλαρίων :

1) Γερμανοὶ	194.359.820
2) Ἰταλοὶ	69.515.920
3) Ἀλβανοὶ	21.540
Σύνολον	<u>263.897.280</u>

Τὰ ποσὰ τῶν ἐπιστροφῶν ἀνέρχονται εἰς δολλάρια 19.106.380. Τὸ ποσὸν τῶν 263,9 ἑκατομμυρίων δολλαρίων, ἄνευ τόκων, μειωμένον κατὰ τὸ ὡς ἄνω ποσὸν

τῶν ἐπιστροφῶν ἐκ 19,1 ἑκατομμυρίων, θὰ ἔπρεπε νὰ διεκδικήσῃ ἡ Ἑλλάς, καθ' ὅσον τοῦτο, ὡς ἐκτίθεται ἀνωτέρω, συνιστᾷ ὀφειλὴν σύμφωνον πρὸς τὴν προμνησθεῖσαν Συμφωνίαν τῆς Ρώμης τῆς 14ης Μαρτίου 1941, ἡ βάσις τῆς ὁποίας ἐνυπάρχει καὶ εἰς τὰς μετέπειτα διμερεῖς συμβάσεις μεταξὺ τῶν κρατῶν τοῦ Ἄξονος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν Ἀθήναις, αἵτινες καὶ ἐπεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς.

Ἡ μετατροπὴ τῶν δραχμῶν εἰς χρυσᾶς λίρας Ἀγγλίας ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μέσης κατὰ μῆνα τιμῆς τῆς χρυσῆς λίρας Ἀγγλίας καὶ οὐχὶ μὲ τὴν τιμὴν ταύτης τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐνηργεῖτο ἐκάστη καταβολή. Ἀκριβέστερος κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον ὑπολογισμὸς θὰ ἐπέδιδε καθ' ἡμᾶς μεγαλύτερον ποσὸν χρυσῶν λιρῶν Ἀγγλίας, δεδομένου ὄντος, ὅτι αἱ καταβολαὶ εἰς τὰς ἀρχὰς κατοχῆς διενηργοῦντο κατὰ κανόνα μᾶλλον κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἐκάστου μηνός, ὅτε ἡ τιμὴ τῆς χρυσῆς λίρας Ἀγγλίας ἦτο μικροτέρα, ἐνῶ ἡ ὑποτίμησις τῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς ἦτο συνεχῆς καὶ ἀματώδης.

Διὰ τὴν ἱστορίαν δέον νὰ σημειώσωμεν, ὅτι κατὰ τὴν 10ην Νοεμβρίου 1944 ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία εἶχεν ἀνέλθει εἰς 6.279.943.102.000.000 δραχμάς. Εἶχεν ὅμως εἰς ὕγιες νόμισμα ἐκμηδενισθῆ, διότι ἡ χρυσὴ λίρα, τεραστίως κυμαινομένη ἐντὸς τῆς ἰδίας ἡμέρας, τὴν 10ην Νοεμβρίου 1944 ἀντηλλάσσετο ἀπὸ 100 ἕως 104 τρις ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Πρὸς συγκράτησιν τῆς ὀγκώδους ὑπερτιμῆσεως τῆς δραχμῆς, αἱ ἀρχαὶ κατοχῆς εἶχον πωλήσει χρυσᾶς λίρας Ἀγγλίας διὰ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν περὶ τὰς 1.300.

Τί ἐξήτησεν ἡ Ἑλλάς

Κατὰ τὴν διάσκεψιν τῶν γερμανικῶν ἐπανορθώσεων ἐν Παρισίοις καὶ εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς 21ης Δεκεμβρίου 1945, ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεῖα προέβαλε τὴν ἀξίωσιν περὶ τῆς πληρωμῆς τῆς ἀξίας τῶν ἐν λόγῳ προκαταβολῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἔναντι ἐξόδων κατοχῆς διὰ τὸ ποσὸν ὅπερ ὑπελόγιζε εἰς 160 ἑκατομμύρια δολλάρια θεωρήσασα, ὅτι δέον νὰ καλυφθῇ ἡ ἀπαίτησις αὕτη ἐκ προκαταβολῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἄλλωστε ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ὀφειλὴν τῆς Γερμανίας εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ζημίαν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἱκανοποιήθη ἡ ἀξίωσις αὕτη διετήρησε τὴν ἐπιφύλαξιν αὐτῆς διὰ τὴν διεκδικήσιν τῆς ἐν λόγῳ ἀξιώσεώς της.

Ἀνάλογον ἀξίωσιν ὑπέβαλεν ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεῖα διὰ τὸ ποσὸν ὅπως ὑπελόγιζε εἰς 64,8 ἑκατομμυρίων δολλαρίων κατὰ τὴν διάσκεψιν περὶ συνάψεως τῆς συνθήκης εἰρήνης μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας, ὑποβαλοῦσα σχετικὴν τροπολογίαν εἰς τὸ ἄρθρον 74 τῆς συνθήκης περὶ εἰρήνης μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Πρὸ τῆς ἀπροθυμίας ὅμως τῆς Ἰταλίας, ὅπως ἀποδεχθῇ τὴν ἐν λόγῳ τροπολογίαν, ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἀπέσυρεν αὐτήν. Τὸ θέμα τοῦτο τῆς διεκδικήσεως τῆς ἀποζημιώσεως ἐν συνόλῳ (64,8+160) 224,8 ἑκατομμύρια δολλάρια δι' ἀποζημιώσιν ἐκ προκαταβολῶν τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος ἀψησόλησε καὶ τὴν ἑλληνικὴν Βουλὴν κατὰ Ἰανουάριον 1953, κατόπιν ἐρωτήσεως τοῦ τότε βουλευτοῦ Φλωρίνης Γ. Μόδη. Ἀπαντῶν ἐγγράφως εἰς τὴν Βουλὴν ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Ἐξω

τερικῶν Στ. Στεφανόπουλος, ἐθεώρησεν, ὅτι τὸ θέμα τοῦτο ἐκκρεμεῖ πρὸς συμ-
ψηφισμὸν τῆς ἐν λόγῳ ἀποζημιώσεως πρὸς τυχὸν ἄλλας ἀπαιτήσεις τῆς Ἰταλίας
ἐναντι τῆς Ἑλλάδος, διότι τὰ ἄρθρα 74 καὶ 79 ἀφοροῦν ἰδιωτικὰς ζημίας, τὸ δὲ
ἄρθρον 80 ἀφορᾷ ἀπωλείας καὶ ζημίας προκυψάσας ἐκ πολεμικῶν πράξεων ἢ
μέτρων ληφθέντων λόγῳ τῆς καταλήψεως τῶν ἐδαφῶν. Αἱ προκαταβολαὶ ὅμως τῆς
Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς κάλυψιν δαπανῶν κατοχῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ
ὑπαχθοῦν κατὰ τὸ γράμμα τῶν σχετικῶν περὶ αὐτῶν διατάξεων εἰς τὰς διατάξεις
ταύτας, αἵτινες ἄλλωστε καθορίζουν ἀσήμαντα ποσὰ δι' ἐπανορθώσεις ὑπὲρ τῆς
Ἑλλάδος, ὡς ἀναπτύσσεται ἀλλαγῶς (Πρὸλ. P. B. Dertilis, les reparations de la
seconde guerre mondiale, Revue Italique de droit international, 1956,
secl. 123 καὶ ἐπ., τοῦ ἰδίου, δύο ἄρθρα εἰς τὸν «Οἰκονομικὸν Ταχυδρόμον» τῆς
16ης Φεβρουαρίου 1956, περὶ τῶν βουλγαρικῶν ἐπανορθώσεων καὶ τῆς 1ης Μαρ-
τίου περὶ τῶν ἰταλικῶν καὶ γερμανικῶν ἐπανορθώσεων). Αἱ προκαταβολαὶ τῆς
Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος συνιστοῦν δάνειον, ὅσα προβλέπονται εἰς τὴν προμνη-
σθεῖσαν διμερῆ συμφωνίαν τῆς Ρώμης, συναφθεῖσαν κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατο-
χῆς μεταξὺ τῆς τότε ἐλληνικῆς κυβερνήσεως ἐν Ἀθήναις καὶ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς,
ἀποτελεῖ δὲ αὕτη τὴν θάσιν τῶν μεταγενεστέρων ἐπιβληθέντων συμπληρωματι-
κῶν διακανονισμῶν περὶ τῶν ὁποίων γράφομεν ἄνωτέρω. Κατὰ συνέπειαν αἱ
ἀξιώσεις τῆς Ἑλλάδος ἐν προκειμένῳ παραμένουν εἰσέτι: ἄνευ ἱκανοποιήσεως.

Διατὶ πληρόνομεν

Κατὰ τὸ παρελθόν, τόσον εἰς ἄρθρα ἡμῶν, ὅσον ἰδίως εἰς τὴν κατὰ τὸ
ἔτος 1960 δημοσιευθεῖσαν ἐργασίαν ἡμῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Δημόσιον Χρέος
τῆς Ἑλλάδος» ἔχομεν ἀσχοληθῆ μετὰ τὴν ἐν λόγῳ ἀξίωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν
Ἰταλίαν καὶ Γερμανίαν. Καὶ ἄλλοι ἔχουν ἀσχοληθῆ μετὰ τὸ θέμα τοῦτο, προσ-
φάτως δὲ δι' ἄρθρων αὐτοῦ καὶ ὁ συνάδελφος κ. Ἄγ. Ἀγγελόπουλος ἐπαναφέρει
τὸ θέμα τοῦτο. Πράγματι, ἐνῷ ἡ Ἑλλάς καλεῖται νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν πληρωμὴν
παλαιῶν δανείων αὐτῆς, πλεῖστα τῶν ὁποίων ὑπεθυμίζουσιν προέλευσιν ἐπανορθώ-
σεων, διότι τὸ προῖδον τοῦτο συνδέεται μετὰ πολέμου ἢ κατὰ τὸ πλεῖστον διετέθη
πρὸς πληρωμὴν πολεμικῆς ἀποζημιώσεως, ἢ Ἑλλάς ὅμως δὲν ἱκανοποιεῖ δικαίαν
ἀξίωσιν αὐτῆς, πηγάζουσιν ἐκ διεθνoῦς πράξεως, οἷα εἶναι ἡ ἀξίωσις αὐτῆς ἐκ τῶν
βουλγαρικῶν ἐπανορθώσεων, χάνει καὶ ἀξίωσιν αὐτῆς, οἷα εἶναι ἡ προκύπτουσα
ὁμοίως ἐκ διμεροῦς πράξεως, ὡς ἀναπτύσσεται καὶ ἄνωτέρω εἰς συντόμους γραμμάς,
ἔχει δὲ σχέσιν μετὰ τὰς προκαταβολὰς, τὰς ὁποίας ἐχορήγησεν ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλά-
δος πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ Γερμανίαν κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς. Καὶ ὑπῆρξαν
αἱ ἐν λόγῳ προκαταβολαὶ πρόξενοι ἀπεριγράπτου ἀθλιότητος διὰ τὸν ἐλληνικὸν
λαὸν καὶ καταστροφῆς τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ.